

Sedan 1700-talet har det funnits krogar på Fjäderholmarna, men under tiden 1918–1976 arrenderade marinen öarna och byggnaderna där uppläts som bostäder åt anställda. Från 1980-talet har Fjäderholmarna, som förvaltas av Kungl. Djurgårdsförvaltningen men ingår i Lidingö kommun, åter utvecklats till ett populärt utflyktsmål med flera restauranger. En av dessa är Röda Villan, där Lilian Becker, född Kvist, bodde som barn under beredskapsåren.

Fjäderholmarna under beredskapen

Jag anlände till Fjäderholmen med lastbil en kall vinterdag i februari 1941. Vintern hade tagit ett järngrepp om innerskärgården och isen låg tjock och säker. Lastbilen körde över isen med material till Fjäderholmen, så mina föräldrar hade valt en ovanlig men snabb transport från Allmänna BB i Stockholm.

Mina föräldrar, Egon och Maj Kvist, hade två år tidigare flyttat ut till Fjäderholmarna. Marinförvaltningen, som arrenderade ön, hade behov av civil vaktpersonal. Min pappa anställdes som vaktman och fick tjänstebostad i det röda huset med verandan. Huset ligger på den västra udden och var uppdelat i tre lägenheter.

Det var mycket kallt på vintrarna de första åren i mitt liv. Det är inget jag har något minne av, men jag har hört mamma och pappa berätta om hur frosten låg längs köksskåpens väggar. Huset var inte byggt för att klara sådan kyla. Det gällde att elda i vedspis och kakelugn så länge man kunde innan det var dags att krypa ner i sängen. Jag hade min säng alldeles intill den varma kakelugnen.

Våra grannar, Sten och Mary Pettersson, hade två barn, Ingvar och Inga-Lill. Sten arbetade också som vaktman. I Röda Stugan, på andra sidan ön, bodde familjen Karlsson, Kalle ”Fiskarn” och Vivi med barnen Kerstin, Sonja och Bengt. De hade flyttat över till Fjäderholmen från den närliggande ön Ängsholmen. Röda Stugan byggdes så småningom till med en övervåning. I denna lilla lägenhet flyttade Harald och Lisa Hassel in. Lite senare fick Fjäderholmen ytterligare en invånare, då deras dotter Katrina föddes.

Jag hade alltså flera lekkamrater och flickorna samlades ofta hos oss. Vi hade en härlig veranda som vi gärna lekte på.

Det fanns inga badstränder som var säkra för oss barn. Min pappa löste det genom att använda överskottsmaterial i form av zinkplattor som byggdes ihop med en träställning. Den placerades på sjöbotten intill land och fungerade som en liten bassäng med vågbrytare.

Mina lekkamrater Kerstin och Sonja flyttade tyvärr från Fjäderholmarna några år senare på grund av en tragisk olycka. Deras pappa omkom då laddningen till en lysgranat exploderade. Familjen flyttade till Årsta och våra familjer höll visserligen kontakt men de spontana lektunderna försvann. Deras hus fick snart nya invånare. Sture och Elise Andersson med deras tre barn, Ingvar, Ulla och Bengt. Sture arbetade även han som vaktman på Fjäderholmen.

Begränsad rörelsefrihet

Livet på ön präglades mycket av att en stor del av ön hade militär verksamhet. Under dagtid fick vi inte vistas på det militära området. Båtarna som transporterade personalen hade också en turlista för oss öbor, om än mycket begränsad. Det gällde för våra familjer att planera sina inköp och besök i Stockholm. Begränsningar fanns också för besökare. Vi fick anmäla våra släktingar och vänner för godkännande. Kaptenen på båten fick sedan kontrollera att våra besökare fanns i ”gästboken”.

När vi barn skulle lära oss cykla blev det lite krångligt. Det fanns inga grusvägar eller lämpliga stigar. Militären hade under kriget anlagt fina betongvägar mellan kajerna och förråden och de var perfekta för cykling. Det var bara att vänta på att personalen åkte i väg med båten till Stockholm. Efter klockan fyra på eftermiddagen kunde vi börja. Vägarna var utmärkta även vintertid. Då kunde vi köra sparkstötting. Vi barn blev riktiga rallyproffs på sparkstötting.

Tidigare gick Fjäderholmarnas barn i skola i Skärsätra på Lidingö. De skjutsades dit i en liten passbåt. Under vintermånaderna när isen låg fast gick inga skolskjutsar och det innebar ofrivillig frånvaro för dem. När jag skulle börja skolan undersökte mina föräldrar om vi inte kunde gå i Gamla Stans folkskola i stället. Marinförvaltningens passagerarbåt gick flera turer varje dag, oavsett väderlek. Det beviljades och det gick riktigt bra med överflyttningen till Gamla Stans skola. Det var tryggt och skönt att färdas i en riktig passagerarbåt.

Fjäderholmarna var en härlig ö att växa upp på trots begränsningarna i rörelsefriheten. Vaktmännen hade med sig bevakningshundar under sina pass. Hundarna skulle rastas och skötas om av vakterna. Då kunde man få hjälpa till och lära känna hundarna.

Att bo på en ö, så nära naturen men ändå så långt bort, kändes instängt ibland. Särskilt när kamraterna i Gamla Stan ville att man skulle vara tillsammans efter skoltid. Båtens turlista hade endast kvällsturer onsdag, lördag och söndag. Det innebar att jag fick "natta över" hos mina kamrater.

Under tonårstiden blev det än mer påtagligt med dessa båttider. Men när min far ansåg att jag var tillräckligt mogen fick jag köra vår campingbåt med aktersnurra till en brygga vid Blockhusudden – då öppnade sig nya möjligheter. Nu kunde jag åka till Stockholm och tillbaka när jag ville! Vilken känsla, jag tog bussen till stan och sedan vidare till Skansens moderna dansbana. Härliga sommarkvällar. En kväll träffade jag en dansant och mycket sympatisk man på Skansen. Vi blev ett par och några år senare gifte vi oss. Men jag flyttade inte långt bort från Fjäderholmen, den nya adressen blev Skärsätra på Lidingö.

Berättelsen finns på Röda Villans hemsida www.rodavillan.nu. Lilian bor numera i Brevik.